

“หญ้าแฝก”

กำแพงดินธรรมชาติ

โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลจักราช
อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา

โทร 044-399-824

www.jakkaratobt.thai.ac

หญ้าแฝกคืออะไร..?

หญ้าแฝก มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Vertiveria Zizanioides*

ชื่อสามัญคือ Vetiver Grass เป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยวที่อยู่ในตระกูลหญ้าเช่นเดียวกับ ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อย และตะไคร้ ลักษณะสำคัญของหญ้าแฝก คือ ขึ้นเป็นกอ หนาแน่น ขนาดกอค่อนข้างใหญ่ประมาณ ๕-๒๐ เซนติเมตร ต่างจากหญ้าอื่นๆ อย่างชัดเจน ส่วนของใบมี รูปร่างแคบยาว ปลายใบสอบแหลม ด้านหลังใบมีสีเขียว รูปร่างแคบยาว ปลายใบสอบแหลม ด้านหลังใบมีสีเขียว เข้มกว่าด้านท้องใบ ส่วนโคนของลำต้นจะแบนเกิดจาก ส่วนของโคนใบที่จัดเรียงพับซ้อนกัน ลำต้นแท้จะมีขนาดเล็กซ่อนอยู่ในกาบใบบริเวณผิวหน้าดิน

สำหรับช่อดอกจะอยู่บนก้านช่อดอกซึ่งสูง ประมาณ ๑.๕๐ เมตร หรืออาจสูงถึง ๒ เมตร ช่อดอก หญ้าแฝกจะกางออกเป็นรูปพัด ความยาวประมาณ ๓๐ เซนติเมตร ฐานกว้าง ๑๕ เซนติเมตร ช่อดอกจะมีทั้งสี เขียวและสีน้ำตาล

น้ำตาล น้ำตาลแดง เทา หรือสีขาวนวล เมล็ดมีลักษณะ น้ำตาล น้ำตาลแดง เทา หรือสีขาวนวล เมล็ดมีลักษณะ กลมยาว

หญ้าแฝกเป็นพืชที่สามารถปลูกได้แทบทุกภูมิภาคของ ประเทศไทย เป็นพืชที่ทนแล้งได้ดี ชาวบ้านรู้จักหญ้าแฝกกันในชื่อ แฝกลุ่ม ขนาดและแฝกทองขาว เป็นต้น สร้าง “กำแพงดิน” ด้วย “หญ้าแฝก

การปลูกหญ้าแฝกให้ได้ผลดี นอกจากการเลือก การปลูกหญ้าแฝกให้ได้ผลดี นอกจากการเลือก สายพันธุ์ให้เหมาะกับพื้นที่ปลูกแล้ว วิธีและรูปแบบการ ปลูกหญ้าแฝกยังให้ผลที่ต่างกันด้วย ข้อมูลจากสำนักวิจัย ยังให้ผลที่ต่างกันด้วย ข้อมูลจากสำนักวิจัย และพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แนะนำว่า หากเกษตรกรต้องการปลูก หญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน จะต้องปลูกหญ้าแฝกเป็นแถวเดี่ยวตามแนวระดับขวางความลาดชัน ของพื้นที่เป็นช่วงๆ แถวของหญ้าแฝกจะต้องปลูกถี่ สำหรับราก เปลือยโดยต้องปลูกระยะห่างกัน ๕ เซนติเมตร

นอกจากนี้เรายังสามารถปลูกหญ้าแฝกเพื่อรักษา นอกจากนั้นเรายังสามารถปลูกหญ้าแฝกเพื่อรักษา ความชุ่มชื้นให้เกิดขึ้น ด้วยการปลูกเป็นแถวระหว่างพืช หรือไม้ผล โดยปลูกหญ้าแฝกทุกแถวพืช หรือเว้น ๑-๒ แถว แล้วจึงปลูกหญ้าแฝก ๑ แถว เป็นต้น แต่ถ้าปลูก

เพื่อปรับปรุงพื้นที่เสื่อมโทรม เช่น นาทุ่งร้าง อาจต้องอาศัยการปลูกเต็มทั้งพื้นที่ มีระยะห่างระหว่างต้นและ ระหว่างแถว ๕๐X๕๐ เซนติเมตร

สำหรับการปลูกหญ้าแฝก ควรปลูกในช่วงฤดูฝน เพราะจะทำให้หญ้าแฝกตั้งตัวได้เร็วมากการดูแลรักษาก็ไม่ยากนัก โดยรดน้ำ ๑๕ วันต่อครั้งในวันต่อครั้งในช่วงฤดูแล้ง ใส่ปุ๋ยหมัก ๑ ครั้งในช่วงต้นฤดูฝน และกำจัดวัชพืชตามความ ครั้งในช่วงต้นฤดูฝน และกำจัดวัชพืชตามความเหมาะสมเท่านั้น

อย่างไรก็ตามประโยชน์ของหญ้าแฝกไม่ได้มีเพียงการบำรุงรักษาหน้าดินเท่านั้น แต่ใบของหญ้าแฝกยังสามารถนำมาใช้มุงหลังคา ทำกระดาด เชือก เสื่อ เป็นต้น สามารถนำมาใช้มุงหลังคา ทำกระดาด เชือก เสื่อ เป็นต้น อีกทั้งยังใช้เป็นอาหารสัตว์พวก โค กระบือ รวมทั้ง ใช้เป็นวัสดุคลุมดิน ทำปุ๋ย เพาะเห็ด ได้อีกด้วย นอกจากนี้รากของหญ้าแฝกหอมยังใช้ทำสบู่ น้ำหอม เป็นต้น หญ้าแฝกจึงนับเป็นพืชสารพัดประโยชน์ที่ช่วย รักษาทั้งผืนดิน และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอีกด้วย

ดินถล่ม! น้ำท่วม! น้ำป่าไหลหลาก! น้ำซัดเขื่อนดินพังทลาย!

ภัยธรรมชาติที่ปรากฏให้เห็นบ่อยครั้งและทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปียิ่งเฉพาะในปี พ.ศ.๒๕๕๔ สถานการณ์ น้ำท่วมได้สร้างความเสียหายมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ ซึ่งแน่นอนว่าสาเหตุการณ์ไหลบ่าของน้ำจำนวนมาก อย่าง รวดเร็วเช่นนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการรुकัดไม้ทำลาย ป่า จึงทำให้ดินไม่มีที่ยึดเกาะ ไม่สามารถอุ้มน้ำหรือชะลอน้ำ ไว้ได้

อย่างไรก็ตามการเร่งปลูกป่าเพื่อฟื้นคืนธรรมชาติ คงทำไม่ได้ในช่วงวิกฤต ทว่าแนวทางหนึ่งที่จะเป็นหนทาง ในการช่วยเสริมความแข็งแกร่งให้แก่ผืนดิน นั่นก็คือ การ ปลูกหญ้าแฝก เพื่อใช้รากอันเหนียวแน่นเป็นกำแพงดิน ธรรมชาติ ป้องกันการพังทลายของดิน ป้องกันดินถล่ม น้ำท่วมฉับพลัน ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแนะนำ และได้พระราชทานพระราชดำริเป็น ครั้งแรกแก่เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ(ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๔)

“ราก” พิเศษ

หญ้าแฝก มีระบบรากที่มีขนาดใหญ่ และมีความพิเศษต่างจากรากของหญ้าทั่วไป จึงถูกนำมาใช้ในการป้องกันหน้าดินได้อย่างดี กล่าวคือ ระบบรากของหญ้า ทั่วไปเป็นลักษณะระบบรากฝอย (fibrous roots) แตก ออกจากส่วนลำต้นใต้ดินกระจายออกแผ่กว้างเพื่อยึด พื้นดินตามแนวนอน

(horizontal) ส่วนระบบรากในที่เจริญในแนวตั้ง(vertical) นั้นไม่ลึกมาก

ขณะที่ระบบรากหญ้าแฝก เป็นระบบรากฝอย มี ๒ ขนาด คือ เส้นโตและเส้นเล็กฝอยขนาดเล็ก เส้นโตจะเหนียวและแข็งแรงลงไปในดินได้ลึก เส้นขนาดเล็กจะแตกแขนงออกมาจากเส้นใหญ่ สานกันคล้ายร่างแห ช่วยยึดเกาะดินได้มั่นคง ซึ่งข้อมูลการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการสาธิต ให้เห็นระบบของราก โดยมีการปลูกหญ้าแฝก จำนวน ๖ สายพันธุ์ คือ นครสวรรค์ กาญจนบุรี ชัยภูมิ เชียงใหม่ สงขลา ๓ และอุดรธานี ในกล่องพลาสติกใส พบว่า ในระยะเวลา ๑ ปี รากของหญ้าแฝกเกือบทุกสายพันธุ์ไม่ราก ยาวประมาณ ๒-๒.๕ เมตร เฉพาะที่เดียว ส่วนรากของหญ้าคา พบมีความยาวในแนวตั้งเพียง ๕๐ เซนติเมตรเท่านั้น

